

Nepriame dane - dane zo spotreby

Univerzálne

- ❖ Daň z pridanej hodnoty

Špecifické

- ❖ Spotrebná daň z vína
- ❖ Spotrebná daň z piva
- ❖ Spotrebná daň z liehu
- ❖ Spotrebná daň z tabaku a tabakových výrobkov
- ❖ Spotrebná daň z minerálneho oleja
- ❖ Spotrebná daň z elektriny, uhlia a zemného plynu

Charakteristika daní zo spotreby

- ❖ patria do kategórie nepriamych daní a ich dopad závisí predovšetkým od rozsahu spotreby,
- ❖ Sú to dane in rem, t.j. na vec, neberú ohľad na osobnú, príjmovú situáciu spotrebiteľa,
- ❖ nie sú vyrubované jednotlivým daňovým subjektom, pretože daňová povinnosť vyplýva priamo zo zákona, kde sú aj určené presné kritériá na to, aby si ich mohol povinný daňový subjekt sám vypočítať a odviest',
- ❖ ako prirážky k cene tovaru alebo služby zaťažujú v konečnom dôsledku konečného kupujúceho, ktorým je vo väčšine prípadov konečný spotrebiteľ'.

Vývoj daní zo spotreby

- ❖ Predchodcami dnešných daní zo spotreby a predaja boli rôzne poplatky a dane platené pri vjazde na určité územie, tranzite cez územie, pri obchodovaní na trhu.
- ❖ Historicky najstaršou formou nepriamych daní boli *akcízy*.
- ❖ Prvými nepriamymi daňami boli *daň z benzínu a daň z likérov*.
- ❖ Ďalší vývoj smeroval k vytvoreniu *univerzálnych spotrebných daní* a popri tom k vytvoreniu samostatných *špecifických spotrebných daní* na vybrané druhy tovaru.
- ❖ V našich podmienkach sa *daň z obratu* zaviedla už v roku 1919 s platnosťou na tri roky. Na krátke obdobie konca 40. rokov sa daň z obratu transformovala na všeobecnú nákupnú daň. S účinnosťou od 1. januára 1952 však bola daň z obratu znova zavedená na základe zákona č. 73/1952 Zb.

Vývoj daní zo spotreby

V súčasnosti dane zo spotreby sa rozvíjajú v dvoch smeroch:

1. všeobecné spotrebné dane z predajov:

- dane z obratu (predaja)
- DPH

2. Selektívne spotrebné dane (akcízy)

Vývoj dane z pridanej hodnoty

- ❖ ako forma dane z obratu sa po prvýkrát objavila v roku 1967 vo Francúzsku,
- ❖ zákon č. 222/1992 Zb. o dani z pridanej hodnoty **zákon č. 212/1992 Zb. o sústave daní** zakotvil daň z pridanej hodnoty ako súčasť novej daňovej sústavy, konštituovanej k 1. januáru 1993,
- ❖ zákon č. 289/1995 Z. z. o dani z pridanej hodnoty v znení neskorších predpisov – ten bol novelizovaný spolu trinástim novelizáciami,
- ❖ v súčasnosti je základnou normatívnou právnou úpravou dane z pridanej hodnoty zákon NR SR č. 222/2004 Z. z. o dani z pridanej hodnoty v znení neskorších predpisov

Definícia dane z pridanej hodnoty

Je svojou podstatou všeobecnou
nepriamou daňou spotrebného
charakteru a ako taká je
neoddeliteľnou súčasťou ceny.

Charakteristika DPH

- ❖ nezaťažuje ani majetok ani dôchodok,
- ❖ podstatou je zdanenie pridanej hodnoty (t.j. hodnota súčtu dôchodkov z použitých faktorov výroby- mzdy, zisky, renty, úrok),
- ❖ vyberá sa postupne a po častiach len z tej hodnoty, ktorá sa v príslušnej fáze pridala (tzv. **pridaná hodnota**) k cene nakúpeného tovaru alebo služieb ,
- ❖ pridanú hodnotu nie je možné presne vypočítať,
- ❖ nepriama – **fakturačná metóda**.

Výhody dane z pridanej hodnoty

Fiškálne výhody:

- ❖ všeobecný (univerzálny) charakter dane,
- ❖ ľahká úprava sadzieb dane,
- ❖ platitelia sú neplatenými výbercami tejto dane,
- ❖ odolná vplyvu ekonomických zmien,
- ❖ neutralita,
- ❖ odolnosť voči daňovým únikom
- ❖ spoľahlivý výnos pre štát

Psychologická výhoda: ❖ "bezbolestná daň"

Nevýhody dane z pridanej hodnoty

- ❖ náročnosť prechodu na novú daň
- ❖ administratívne náklady
- ❖ obavy zo zvýšenia inflácie
- ❖ regresívna daň,
- ❖ nie je sociálna,
- ❖ administratívna náročnosť

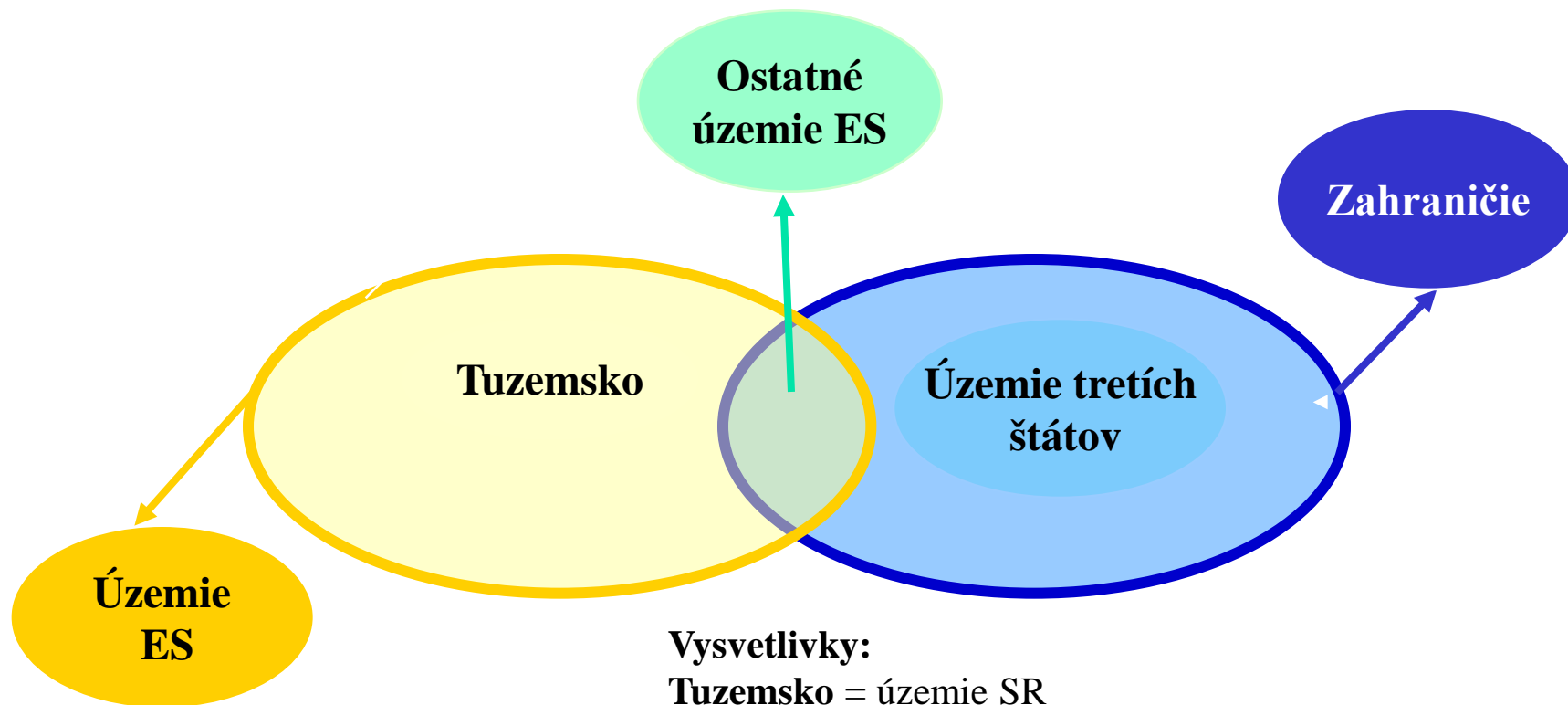
DPH a vstup SR do EÚ

❖ Vstup SR do EÚ

❖ Právo EÚ

- je nadriadené právu členského štátu
- pri rozpore medzi právom EÚ a lokálnym právom (ČŠ) má prioritu právo EÚ
- má nadštátny charakter
- základnou normou upravujúcou režim DPH je Smernica Rady č. 91/680/EHS a **Smernica Rady č.77/388/EHS** - tzv. šiesta smernica a **Smernica Rady 2006/112/ES**

Schéma rozdelenia území na účely vnútorného trhu európskych spoločenstiev (z pohľadu SR)

Vysvetlivky:

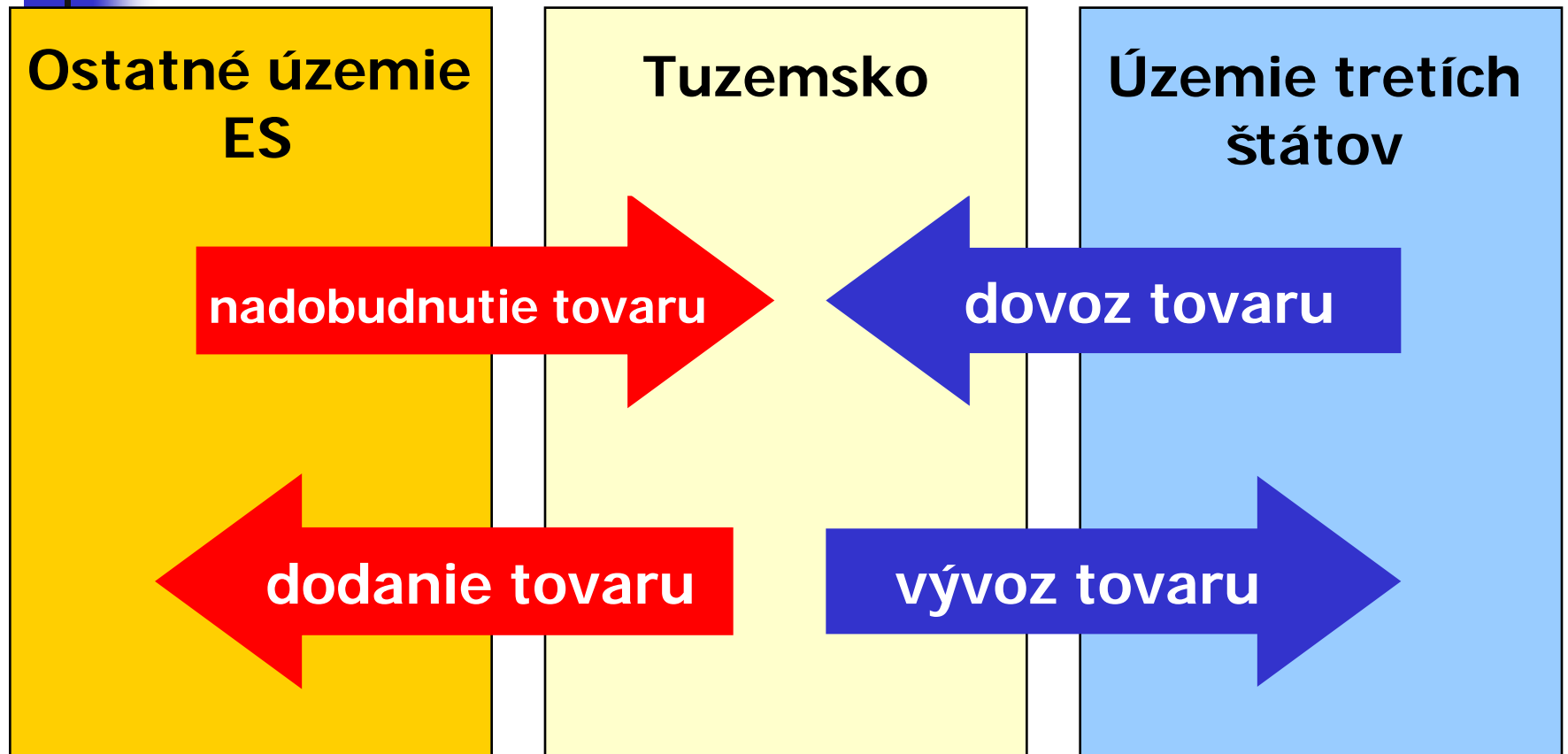
Tuzemsko = územie SR

Zahraníče = ostatné územie ES + územie tretích štátov

Ostatné územie ES = územie členských štátov

Územie ES = tuzemsko + ostatné územie ES

Schéma pohybu tovaru

Princíp uplatnenia DPH v rámci ES

Pri dodávkach tovarov a služieb z jedného ČŠ do iného ČŠ sa uplatňujú dva všeobecné princípy :

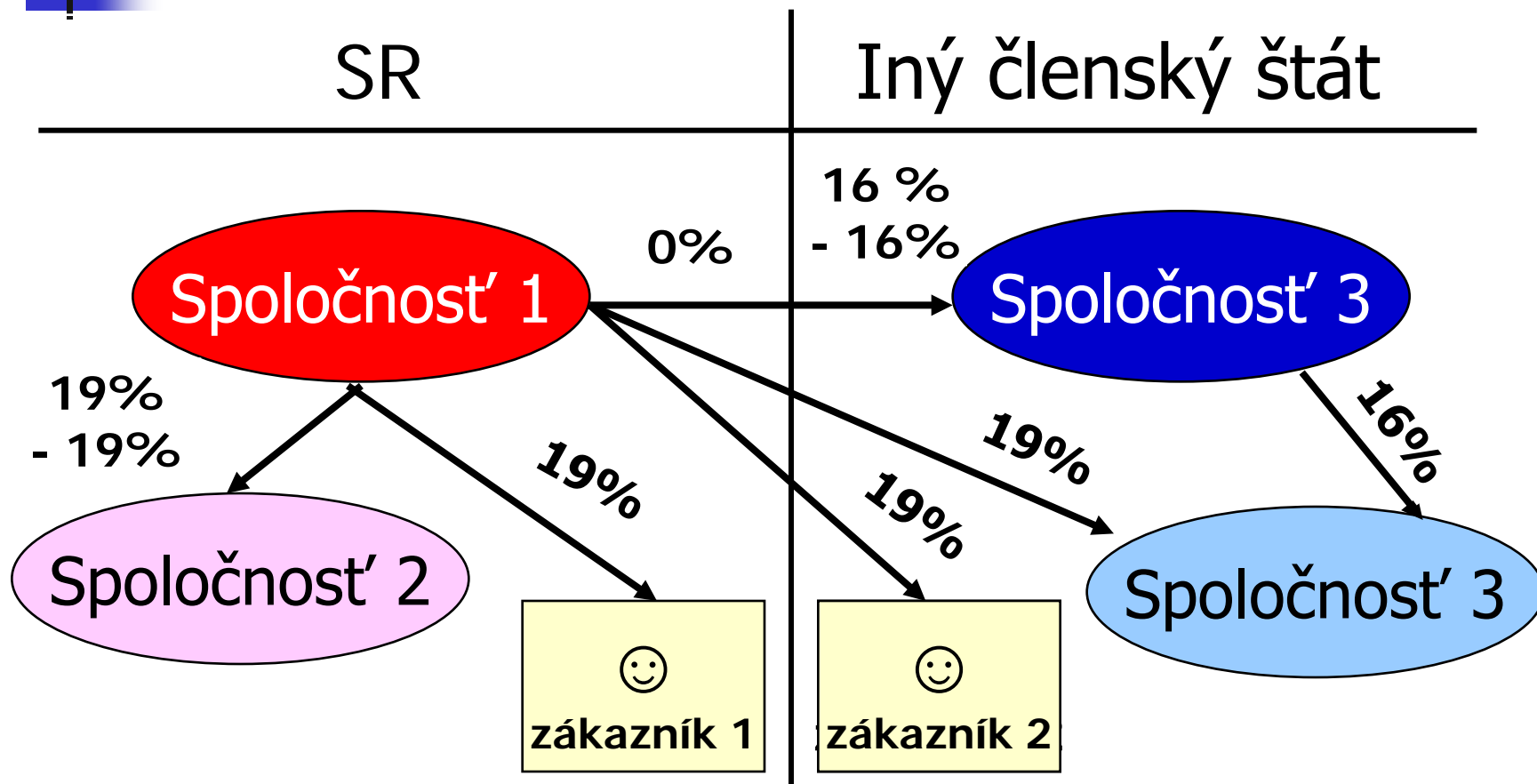
- dodávky od podnikateľa inému podnikateľovi - **princíp určenia** (zdanenie v štáte spotreby, t.j. v členskom štáte odberateľa)
- dodávky od podnikateľa pre konečného spotrebiteľa **princíp pôvodu** (v štáte dodávky, t.j. v členskom štáte dodávateľa)

Existujú tri špeciálne výnimky.

Princíp uplatnenia DPH v rámci ES - výnimky

1. **Zásielkový predaj tovaru** z jedného ČŠ do IČŠ, kedy kupujúcim je osoba, ktorá nie je registrovaná pre DPH (ani pre spotrebné dane), do hodnoty dodaného tovaru **35 000 €** sa uplatňuje **princíp pôvodu**, nad stanovenú hodnotu dodania tovaru sa uplatňuje **princíp určenia**.
2. **Nadobudnutie tovaru zdaniteľnou osobou, ktorá nie je platiteľom, alebo PO, ktorá nie je zdaniteľnou osobou**, nadobúda tovar v tuzemsku z IČŠ sa do celkovej hodnoty tovaru bez dane **13 941,45 €** uplatňuje **princíp pôvodu**, nad stanovenú hodnotu nadobudnutia tovaru sa uplatňuje **princíp určenia**.
3. **Predaj nových dopravných prostriedkov** - vždy sa uplatňuje **princíp určenia**.

Uplatňovanie dane z pridanej hodnoty

Predmet dane § 2 ods. 1

Zdaniteľné obchody:

- a) **dodanie tovaru** za **protihodnotu v tuzemsku** uskutočnené **zdaniteľnou osobou**, ktorá koná v postavení zdaniteľnej osoby,
- b) **poskytnutie služby** (ďalej len "dodanie služby") za **protihodnotu v tuzemsku** uskutočnené **zdaniteľnou osobou**, ktorá koná v postavení zdaniteľnej osoby,
- c) **nadobudnutie tovaru** za **protihodnotu v tuzemsku** z iného členského štátu Európskych spoločenstiev (ďalej len "členský štát"),
- d) **dovoz tovaru** do tuzemska.

Zdaniteľná osoba § 3 ods. 1

Zdaniteľnou osobou je každá osoba, ktorá vykonáva **nezávisle akúkoľvek ekonomickú činnosť** bez ohľadu na účel alebo výsledky tejto činnosti.

Zdaniteľná osoba § 3 ods. 2

Ekonomickou činnosťou (ďalej len "podnikanie") sa rozumie každá činnosť, z ktorej sa **dosahuje príjem** a ktorá zahŕňa činnosť výrobcov, obchodníkov a dodávateľov služieb vrátane ťažobnej, stavebnej a poľnohospodárskej činnosti, činnosť vykonávanú ako slobodné povolanie podľa osobitných predpisov, duševnú tvorivú činnosť a športovú činnosť.

Za podnikanie sa považuje aj **využívanie hmotného majetku a nehmotného majetku na účel dosahovania príjmu** z tohto majetku; ak je majetok v bezpodielovom spoluvlastníctve manželov, považuje sa jeho využívanie na účel dosahovania príjmu za podnikanie v rovnakom pomere u každého z manželov, ak sa manželia nedohodnú inak.

Zdaniteľná osoba § 3 ods. 4 a 5

ods. 4

Orgány verejnej moci nie sú zdaniteľné osoby, keď konajú také činnosti, ktoré sú im zo zákona dané.

Stávajú sa zdaniteľnými osobami ak:

- ❖ vykonávajú „podnikateľské činnosti“ a **výrazne narušujú, alebo môžu narušiť hospodársku súťaž,**
- ❖ vykonávajú činnosti uvedené v prílohe č. 8 a tieto činnosti v **nezanedbateľnom rozsahu.**

ods. 5

Každá osoba, ktorá **príležitostne** dodá **nový dopravný prostriedok** (§ 11 ods. 12) do iného ČŠ.

Registračná povinnosť § 4 ods. 1

Zdaniteľná osoba, ktorá má sídlo, miesto podnikania alebo prevádzkareň v tuzemsku , a ak nemá takéto miesto, ale má bydlisko v tuzemsku alebo sa v tuzemsku obvykle zdržiava, a ktorá dosiahla za najbližších najviac **12 predchádzajúcich po sebe idúcich** kalendárnych mesiacov **obrat 35 000/ 49 790 €**

Žiadosť o registráciu pre daň, do 20. dňa kalendárneho mesiaca nasledujúceho po mesiaci, v ktorom dosiahla obrat.

Registračná povinnosť § 4 ods. 2, 3

Celkový obrat je súčtom obratov jednotlivých združených osôb a obrat, ktorý dosiahli na základe ich spoločných ekonomických aktivít v rámci združenia.

Žiadosť o registráciu pre daň:

- ❖ do 20. dňa kalendárneho mesiaca nasledujúceho po mesiaci, v ktorom dosiahli obrat **49 790 €**
- ❖ každý predloží samostatne,
- ❖ predložiť písomnú zmluvu o združení,
- ❖ uviesť meno poverenej osoby,
- ❖ zoznam účastníkov združenia.

Registračná povinnosť § 4 ods. 4

Dobrovoľná registrácia

- ❖ ak zdaniteľná osoba nedosiahla obrat,
- ❖ aj jeden z účastníkov združenia sa rozhodne zaregistrovať pre daň pred dosiahnutím obratu, musia všetci podať žiadosť o registráciu pre daň k rovnakému dňu.

Registračná povinnosť § 4 ods. 5

- ❖ DÚ je **povinný** zdaniteľnú osobu zaregistrovať.
- ❖ miestne príslušný DÚ vystaví zdaniteľnej osobe osvedčenie o registrácii pre daň, najneskôr do 30 dní odo dňa doručenia žiadosti o registráciu,
- ❖ prideli identifikačné číslo pre daň,
- ❖ dňom uvedeným v osvedčení o registrácii pre daň sa zdaniteľná osoba stáva platiteľom dane, nie neskorší deň ako 31. deň po doručení žiadosti o registráciu,
- ❖ určí zdaňovacie obdobie.

Registračná povinnosť § 4 ods. 6

- ❖ ak FO alebo PO nadobudne podnik, alebo časť podniku od platiteľa,
- ❖ ak sa FO alebo PO právnym nástupcom platiteľa, ktorý zanikol bez likvidácie,

Definície pojmov § 4 ods. 7, 8,

Prevádzkareň – stále miesto podnikania, ktoré má a personálne a materiálne vybavenie na výkon činností.

Bydlisko – trvalé bydlisko, trvalé miesto pobytu v zahraničí.

Definície pojmov § 4 ods. 9 - Obrat

- ❖ výnosy (príjmy) len zo zdaniteľných obchodov s miestom dodania v tuzemsku,
- ❖ okrem príjmov (výnosov) z obchodov, ktoré nie sú považované za zdaniteľné obchody napr. postúpenie pohľadávky, emisia CP emitentom, dosiahnutie úroku z peňažných prostriedkov na účte v banke, ak platiteľ nie je bankou,
- ❖ okrem výnosov (príjmov) z dodávaných tovarov a služieb s miestom dodania v IČŠ, resp. v tretej krajine
- ❖ okrem výnosov (príjmov) z tovarov a služieb, ktoré sú oslobodené od dane podľa § 28 až 36 a podľa § 40 až 42
- ❖ výnosy (príjmy) z poisťovacích služieb podľa § 37 a finančných služieb podľa § 39, ktoré sú oslobodené od dane, sa nezahŕňajú do obratu, ak tieto služby sú poskytované pri dodaní tovaru alebo služby ako doplnkové služby.
- ❖ okrem výnosov (príjmov) z príležitostne predaného hmotného majetku okrem zásob a výnosov (príjmov) z príležitostne predaného nehmotného majetku.

Obrat pre účely určenia zdaňovacieho obdobia podľa § 77

- ❖ zdaňovacím obdobím platiteľa je **kalendárny mesiac**
- ❖ ak platiteľ dosiahol za predchádzajúci kalendárny rok obrat **nižší ako 331 939,19 €**, zdaňovacím obdobím je **kalendárny štvrt'rok**
- ❖ platiteľ dane je povinný po skončení kalendárneho roka prehodnotiť výšku obratu a podľa toho určiť zdaňovacie obdobie

§ 4a Skupinová registrácia

Ods. 1

Viac zdaniteľných osôb so sídlom, miestom podnikania alebo prevádzkarňou v tuzemsku, ktoré sú spojené finančne, ekonomicky a organizačne (ďalej len "člen skupiny"), sa môže považovať za jednu zdaniteľnú osobu (ďalej len "skupina").

§ 4a Skupinová registrácia

Ods.2

Finančne spojenými zdaniteľnými osobami sú osoby, z ktorých jedna alebo viac osôb je ovládaných ovládajúcou osobou. 4a)

Ods. 3

Ekonomicky spojenými zdaniteľnými osobami sú osoby, ktorých hlavné činnosti sú vzájomne závislé alebo majú spoločný ekonomický cieľ alebo z ktorých jedna osoba uskutočňuje celkom alebo sčasti činnosti v prospech jedného alebo viacerých členov skupiny.

Ods.4

Organizačne spojenými zdaniteľnými osobami sú osoby, na ktorých riadení alebo kontrole sa podieľa aspoň jedna zhodná osoba.

Registračná povinnosť § 5

- ❖ zahraničná osoba pred začatím vykonávania činnosti, ktorá je predmetom dane
- ❖ Žiadosť o registráciu pre daň nie je povinná podať zahraničná osoba, ak dodáva len:
 - a) prepravné služby, ktoré sú oslobodené od dane podľa § 46,
 - b) prepravné služby a s nimi súvisiace doplnkové služby, ktoré sú oslobodené od dane podľa § 47 ods. 6 a § 48 ods. 8,
 - c) služby a tovar s inštaláciou alebo montážou a osobou povinnou platiť daň je príjemca (§ 69 ods. 2 až 4),
 - d) zemný plyn a elektrinu a osobou povinnou platiť daň je platiteľ alebo osoba registrovaná pre daň podľa § 7 (§ 69 ods. 9),
 - e) tovar z tuzemska do iného členského štátu, ktorý bol dovezený z tretieho štátu, a zahraničná osoba bola zastúpená daňovým zástupcom podľa § 69a, alebo
 - f) tovar v rámci trojstranného obchodu podľa § 45, na ktorom je zúčastnená ako prvý odberateľ

Registračná povinnosť § 6

- ❖ Ak zahraničná osoba ktorá dodáva tovar do tuzemska formou zásielkového predaja a celková hodnota dodaného tovaru bez dane dosiahne v kalendárnom roku **35 000 €**
- ❖ Ak ide o tovar podliehajúci špecifickej spotrebnej dani, musí sa zaregistrovať ešte pred dodaním tovaru.

Registračná povinnosť § 7

Zdaniteľná osoba, ktorá nie je platiteľom, alebo PO, ktorá nie je zdaniteľnou osobou, pred nadobudnutím tovaru v tuzemsku z IČŠ, ktorého celková hodnota tovaru bez dane dosiahne **v kalendárnom roku 13 941,45 €**

Postup správcu dane pri registrácii platiteľa

- miestne príslušný daňový úrad vystaví zdaniteľnej osobe osvedčenie o registrácii pre daň, najneskôr do 30 dní odo dňa doručenia žiadosti o registráciu,
- prideli identifikačné číslo pre daň,
- dňom uvedeným v osvedčení o registrácii pre daň sa zdaniteľná osoba stáva platiteľom dane, nie neskorší deň ako 31. deň po doručení žiadosti o registráciu,
- určí zdaňovacie obdobie

Význam posúdenia a vymedzenia dosiahnutého obratu

- splnenie podmienok pre povinnú registráciu za platiteľa DPH podľa § 4,
- možnosť požiadať o zrušenie registrácie platiteľa DHP podľa § 81,
- určenie zdaňovacieho obdobia platiteľa dane podľa § 77.

Odpočítanie dane z majetku pri registrácii platiteľa § 55

Platiteľ dane si môže odpočítať daň z majetku (oddaní), ktorý nadobudol pre dňom registrácie za platiteľa a použije ho na uskutočňovanie dodávky tovarov a služieb aj po registrácii.

Ide najmä o tieto prípady:

- ❖ daň, ktorá je súčasťou obstarávacej ceny zásob
- ❖ daň, ktorá je súčasťou obstarávacej ceny iného hnutel'ného majetku
- ❖ daň, ktorá je súčasťou obstarávacej ceny nehnuteľností
- ❖ daň, ktorá je účasťou ceny oprávnenia na výkon práva priemyselného vlastníctva

Zrušenie registrácie § 81

Zrušenie registrácie:

- ❖ dobrovoľné
- ❖ vykonané DÚ z úradnej moci, ak zistí, že nie sú dôvody na registráciu (rozsudok ESD)

Podmienky pre zrušenie registrácie:

- ❖ žiadosť môže byť podaná najskôr po uplynutí jedného rok odo dňa keď sa stal platiteľom dane,
- ❖ obrat nedosiahol za 12 predchádzajúcich po sebe nasledujúcich kalendárnych mesiacov sumu **49 790 €**,
- ❖ platiteľ, ktorý prestal vykonávať predmet dane (ukončil činnosť) môže podať žiadosť o zrušenie registrácie bez ohľadu na uvedené podmienky.

Postup pri zrušení registrácie

- ❖ DÚ určí posledné zdaňovacie obdobie,
- ❖ platiteľ skončením posledného zdaňovacieho obdobia stratí postavenie platiteľa dane,
- ❖ zaniká mu platnosť osvedčenia o registrácii pre daň, do 10 dní ho musí vrátiť DÚ,
- ❖ zaniká platnosť identifikačného čísla pre daň,
- ❖ platiteľ dane v poslednom zdaňovacom období zdaní majetok, pri ktorého obstaraní, alebo vytvorení odpočítal daň (dodaní majetok).